

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету)

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Початкова освіта
(назва програми)

Спеціальність 013 Початкова освіта
(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробники: Шестобуз Ольга Сергіївна – доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Профайл викладача http://elemed.chnu.edu.ua/?post_type=team_manager&p=2874
(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача)

Контактний телефон

E-mail: o.shestobuz@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації Очні консультації: вівторок – з 14.30 до 15.30

Онлайн-консультації: понеділок – з 14.30 до 15.30

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Досягнення потрібного суспільству рівня освіченості та розвитку особистості неможливо без систематичної самостійної діяльності, готовність до якої закладається у молодшому шкільному віці. У зв'язку з цим велика увага приділяється самостійній роботі учнів початкової школи. При вивченні вибіркової навчальної дисципліни **«Організація самостійної навчальної діяльності молодших школярів»** основна увага звертається на формування у майбутніх учителів початкової школи якісного рівня сформованості самостійних умінь, раціональних способів творчого освоєння наукової інформації з курсу, розв'язання навчальних практичних завдань і на цій основі – набуття професійно значущих якостей особистості майбутнього вчителя початкової школи та вихователя групи продовженого дня.

Останнім часом відбулися позитивні зрушення в методиці самостійної роботи, зокрема в розширенні видів самостійних завдань на користь таких з них, які не тільки тренують уміння й навички, а й розвивають пізнавальну активність. Значно урізноманітнилися способи постановки самостійних завдань.

Самостійній роботі на уроці властиві не стільки контрольні, скільки навчальні функції. Тому самостійну роботу в школі, залежно від її мети, можна проводити на різних етапах уроку. Найчастіше вчителі відносять її до закріплення та повторення і рідше – до вивчення нового матеріалу, хоча воно відбувається майже на кожному уроці. Отже, щоб не порушувалася логіка навчального процесу й повноцінно розвивалися пізнавальні здібності дитини, слід практикувати і самостійне ознайомлення учнів з новим матеріалом.

2. Мета навчальної дисципліни

полягає у вивченні студентами психолого-педагогічних основ організації самостійної навчальної діяльності молодших школярів та формуванні в майбутніх учителів загальних і спеціальних компетентностей до педагогічної діяльності в сучасній початковій школі.

Завдання:

- розвивати професійні вміння майбутнього вчителя з основ організації самостійної навчальної діяльності молодших школярів;
- ознайомити студентів з психологічними особливостями молодших школярів та специфікою їх врахування в організації самостійної навчальної діяльності;
- виокремити дидактичні умови організації самостійної навчальної діяльності в початковій школі;
- ознайомити з різними видами завдань і вправ для самостійної навчальної діяльності молодших школярів, які доцільно використовувати в системі уроків і під час позаурочних занять;
- вдосконалювати фахову компетентність вчителя шляхом збагачення знань з психології, педагогіки, методик викладання основ наук з поняття самостійної навчальної діяльності;
- підвищувати рівень загальної, психолого-педагогічної та методичної культури майбутнього педагога.

3. Пререквізити: «Психофізіологія дітей дошкільного та молодшого шкільного віку», «Психологія загальна та вікова», «Загальні основи педагогіки та історія її розвитку», «Дидактика».

4. Результати навчання**Загальні компетентності (ЗК)**

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності (СК)

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Програмні результати навчання

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

– поняття, мету та завдання самостійної навчальної діяльності;

- історичні етапи розвитку самостійної діяльності;
- ознаки та типи самостійної діяльності учнів;
- класифікацію самостійної діяльності за видами та формами;
- особливості структури організації самостійної роботи на уроках;
- етапи самостійної навчальної діяльності на уроках;
- суть мотивації молодших школярів до навчання;
- особливості розвитку психічних процесів учнів під час організації самостійної діяльності;
- суть понять активність і самостійність учнів у навчальній роботі;
- характеристику методів організації навчальної роботи, які на різному рівні забезпечують пізнавальну самостійність молодших школярів;
- ефективні педагогічні умови успішного формування умінь і навичок самостійної пізнавальної діяльності учнів початкової школи;
- рівні та вимоги до самостійної продуктивної діяльності молодших школярів.
- суть диференціації самостійної роботи як однієї з форм інноваційних технологій;
- основні завдання, функції та принципи контролю навчальної діяльності учнів;
- поняття самоконтролю як особливої форми самостійної навчальної діяльності молодших школярів;

вміти:

- застосовувати методи та методики діагностики вікових психологічних особливостей молодших школярів самостійної навчальної діяльності;
- використовувати різні типи самостійних робіт за рівнем самостійної продуктивної діяльності учнів;
- застосовувати різноманітні види завдань і вправ, що використовуються в системі уроків і під час позаурочних занять;
- використовувати різні способи та прийоми диференціації;

- використовувати диференційовані завдання на різних етапах уроку;
- застосовувати різні способи формування контрольних умінь у навчальній діяльності учнів початкової школи.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин							Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й	4	3	90	2	15	-	15	-	60	-	залік
Заочна	2-й	4	3	90	2	8	-	-	-	82	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Психолого-педагогічні основи організації самостійної навчальної діяльності молодших школярів												
Тема 1. Вступ до предмету «Організація самостійної навчальної діяльності молодших школярів».	11	2	2	-	-	7	11	1	-	-	-	10	
Тема 2. Види та структура організації самостійної діяльності на уроках в початковій школі.	11	2	2	-	-	7	12	1	-	-	-	11	
Тема 3. Психологічні особливості	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10	

молодших школярів та їх врахування в організації самостійної діяльності.												
Тема 4. Самостійна робота як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів.	12	2	2	-	-	8	11	1	-	-	-	10
Разом за ЗМ 1	46	8	8	-	-	30	46	6	-	-	-	40
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Дидактичні умови організації самостійної навчальної діяльності в початковій школі											
Тема 5. Різноманітність змісту та характеру навчальних завдань самостійної діяльності.	17	2	2	-	-	10	16	1	-	-	-	15
Тема 6. Диференціація самостійних навчальних завдань.	17	2	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14
Тема 7. Організація контролю та самоконтролю навчальної діяльності молодших школярів.	15	1	1	-	-	10	13	1	-	-	-	12
Разом за ЗМ 2	56	7	7	-	-	30	44	4	-	-	-	40
Усього годин	90	15	15	-	-	60	90	8	-	-	-	82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	<p><i>Тема. Вступ до предмету «Організація самостійної навчальної діяльності молодших школярів».</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити поняття, мету та завдання самостійної навчальної діяльності. 2. Визначити історичні етапи розвитку самостійної діяльності. 3. Виокремити ознаки та типи самостійної діяльності учнів.
2.	<p><i>Тема. Види та структура організації самостійної діяльності на уроках в початковій школі.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснити класифікацію самостійної діяльності за видами та формами. 2. Розкрити особливості структури організації самостійної роботи на уроках. 3. Визначити етапи самостійної навчальної діяльності на уроках.
3.	<p><i>Тема. Психологічні особливості молодших школярів та їх врахування в організації самостійної діяльності.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити суть мотивації молодших школярів до навчання. 2. Охарактеризувати особливості розвитку психічних процесів учнів під час організації самостійної діяльності. 3. Визначити методи та методики діагностики вікових психологічних особливостей молодших школярів самостійної навчальної діяльності.
4.	<p><i>Тема. Самостійна робота як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити суть понять активність і самостійність учнів у навчальній роботі. 2. Здійснити характеристику методів організації навчальної роботи, які на різному рівні забезпечують пізнавальну самостійність молодших школярів. 3. Визначити ефективні педагогічні умови успішного формування умінь і навичок самостійної пізнавальної діяльності учнів початкової школи.
5.	<p><i>Тема. Різноманітність змісту та характеру навчальних завдань самостійної діяльності.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати рівні та вимоги до самостійної продуктивної діяльності молодших школярів. 2. Визначити типи самостійних робіт за рівнем самостійної продуктивної діяльності учнів. 3. Розкрити види завдань і вправ, що використовуються в системі уроків і під час

	позаурочних занять.
6.	<p><i>Тема. Диференціація самостійних навчальних завдань.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити суть диференціації самостійної роботи як однієї з форм інноваційних технологій. 2. Виокремити способи та прийоми диференціації. 3. Визначити особливості використання диференційованих завдань на різних етапах уроку.
7.	<p><i>Тема. Організація контролю та самоконтролю навчальної діяльності молодших школярів.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити основні завдання, функції та принципи контролю навчальної діяльності учнів. 2. Розкрити поняття самоконтролю як особливої форми самостійної навчальної діяльності молодших школярів. 3. Виокремити способи формування контрольних умінь у навчальній діяльності учнів початкової школи.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю:

- усне фронтальне та індивідуальне опитування;
- письмове опитування – тестування, понятійні та термінологічні диктанти, реферативні повідомлення, робота над індивідуальними завданнями та ін.

Форма підсумкового контролю – залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- модульні контрольні роботи;
- тестові завдання;
- понятійні диктанти;

- реферативні повідомлення, есе;
- мультимедійні презентації;
- індивідуальні проекти та завдання;
- педагогічна преса;
- словник термінів з теми заняття.

**Критерії оцінювання результатів навчання
з навчальної дисципліни**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
80–89	B	добре	
70–79	C		
60–69	D	задовільно	
50–59	E		
35–49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Розподіл балів, які отримують студенти
(залік)**

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Підсумковий тест (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
10	10	5	5	10	10	10		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів

Рекомендована література

1. Балютіна К. Засоби формування у школярів самооцінних суджень. *Початкова школа*. 2004. № 7. С.25-26.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метод. видання. К.: Либідь, 2003. 280 с.
3. Буряк В. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра. *Рідна школа*. 2001. № 9. С. 49-51.
4. Головка З.Л. Підсумкова перевірка та оцінювання знань. Дидактичний матеріал. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2002. 80 с.
5. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
6. Дідора М.І. Умови формування самостійності молодших школярів. *Початкова школа*. 1999. № 3. С.14-16.
7. Кононенко О.Л. Самостійність учня – джерело творчих здібностей. *Початкова школа*. 1991. № 10. С.21-27.
8. Левченко Л.С. Самостійна робота як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів. *Імідж сучасного педагога*. 2015. № 5. С. 52-55.
9. Луцик Д.В. Дидактика початкової школи. Дрогобич: Просвіт, 2013. 172 с.
10. Мельник Ю. Самостійна робота у системі індивідуального навчання учнів сільських шкіл. *Рідна школа*. 2002. № 6. С.51-53.
11. Мірошник І. Проблема формування творчої самостійності діяльності учнів у педагогічній науці. *Світло*. 2003. № 1. – С.10-13.

12. Нестеренко Л.П. Диференційований підхід до організації самостійної роботи молодших школярів. *Освіта*. 2001. № 3. С.52-56.
13. Пантюк М.П. Самостійна робота з педагогіки : Методичні рекомендації. Дрогобич: НВЦ “Каменяр”, 2002. 62 с.
14. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза, 1999. 368 с.
15. Тришнівська Г.Б. Організація діяльності учнів різновікових груп. *Початкова школа*. 1995. № 8. С.12-13.
16. Трубачова С. Організація самостійної роботи учнів у процесі засвоєння нових знань. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 4. С.79-95.
17. Шестобуз О. С. Взаємозв'язок ігрової та навчальної діяльності дітей шестирічного віку. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку дошкільної освіти і професійної підготовки педагогічних кадрів у контексті євроінтеграційних процесів*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці, 2016. С.179–183.
18. Шулик В.І. Педагогічні аспекти диференційованого підходу до учнів у навчальному процесі: Навч.-метод. посібник. К.: ІЗМН, 1997. 52 с.

Інформаційні ресурси

<https://vseosvita.ua/library/samostijna-robota-ak-vid-navcalnoi-dialnosti-molodsogo-skolara-195326.html>

<https://www.cuspu.edu.ua/ua/prohramy-vstupnykh-vyprobuvan/588-naukovi-konferentsii-tdpu>

<http://oldconf.neasmo.org.ua/node/546>

<http://oin.in.ua/osoblyvosti-orhanizatsiyi-samostiynoyi-roboty-uchniv-pochatkovykh-klasiv/>

https://pidru4niki.com/17211017/pedagogika/organizatsiya_samostiynoyi_roboti_uchni_v_urotsi

<https://naurok.com.ua/samostiyna-robota-uchniv-288415.html>

<https://ua.kursoviks.com.ua/naukovi-roboty/samostiyna-robota>

<http://www.pedahohikam.net/nervs-1064-1.html>